

ՄԵՆԿ

Տարեկան գինը 7 րուբլ, կէս տարվանը 4 րուբլ:

Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատանը, պ. Ծատուրեանի և Արամխանեանի խանութում

Օտարաբաղադրացիք դիմում են ուղղակի
Тифлис. Редакция „Менк“

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2

(Բացի կիրակի և ուրիշ օրերից):

Յայտարարութիւնները ընդունվում են ամէն լեզուով:

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
խւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ:

„ՄԵՆԿ“

Ծանոթում է առանձին համարներով, հաւել 7 կոպէկով, բացի խմբագրատանը 3 հետեւեալ խանութներում: ՊԱՏՈՒՐԵԱՆԻ խանութի մասնաճիւղում (Հալեւոյի տանը), Չ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆԻ գրափաճառանուցում (Կամուրջի մօտ) ԳՐԻԳՈՐԵԱՆԻ մագաղանում (Միքայելի տանը, Երեւանեան հրապարակի վրա) և ՍԱՐԱՅԵԱՆԻ ծխախոտի խանութում (Կամուրջի վրա):

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Երկու տեսակ երիտասարդութիւն. — Ներքին և արտաքին: Ներքինը, որի նախապայմաններն են: Խառնուրդի զեկուցումը, Նախկին երեւոյց: Նախկին Ախտալից: Նախկին խմբագրի: Ներքինը — Արտաքին տեսակի է: Ֆրանսիական Թիւրքիա: Արտաքինը — Նախկին լուսնի: — Յայտարարութիւններ: — Տեղեկացոյց:

ԵՐԿՈՒ ՏԵՍԱԿ ԵՐԻՏԱՍԱՐԻՒԹԻՒՆ

Օտարները հայերի մասին ասում են՝ երբ հայը նիւթականապէս փոքր ինչ ապահոված է, շինում է իր համար գեղեցիկ տուն և ջանք է դնում իր որդւոյը կրթութեւն: Այդ շատ գովելի յատկութիւն է, և ուրախվեն այն է, որ բոլորովին ճշմարիտ է:

Հայերը այն օրից, երբ ազատուեցան թուրքերի, պարսիկների ճնշումից, Կովկասում ամեն տեղ աշխատեցին իրանց նիւթական գործիւնը բարոյեցելու:

Բոլորովին իրանց սեփական ոյժերի վրա հիմնած, հայերը Կովկասում որտեղ որ ոտքը դրին, ինչ բանի որ ձեռք տուին, — մշակեցին, զարգացրին, մի հաստատ աստիճանի բարձրացրին:

Հայերը իրանց գործունէութեամբ ցոյց տուին, որ ազատվելով վայրենի, անմիտ ճնշումից, կարող են, առանց մի որ և իցէ ազգի համար ծանրութիւն դառնալու, առաջ տանել լուսաւորութեան գործը և պետական մարմնի մէջ յայտնի և օգտուէտ անդամ կազմել:

Տնտեսականապէս ապահոված հայերը ուղարկեցին իրանց զաւակները ուսումի: Մօսկվայից, Պետերբուրգից ուսումնաւարտ երիտասարդների թիւը օրից օր աւելացաւ մեղանում: Հայերը վաղուց սովորած այդ բանին, դրանց վրա մասնաւոր ուշադրութիւն չէր դարձրին: Այդ երիտասարդները հազիւ թէ համալսարաններին իրանց

մէջը ցոյց էին տալիս, արդէն պատրաստ էին դրանց համար տեղեր, գալիս էին յետ և մտնում էին իրանց համար պատրաստած պաշտօններ. բաւական է որ երիտասարդը համալսարանիցն է, երկրի հանգը գիտէ, իսկ թէ նա այն պաշտօնին յարմարվում է, այդ, ինչպէս չէր վերաբերում:

Վերջին ժամանակներում, մօտ 15—16 տարի է, հայերը սկսեցին Լւրօպա գնալ ուսումի: Այդ ի հարկէ նոր երեւոյթ էր հայերի համար, այդ պատճառով երբ Լւրօպայից յետ դարձան ուսեալ երիտասարդներ, հասարակութիւնը անտարբեր չէր մնաց դրանց վերաբերմամբ:

Ամեն կողմից սկսեցին դրանց քննել, դրանց վրա վիճել, և որովհետեւ համեմատելու առիթ կար, Լւրօպայում ուսում առածներին համեմատում էին Ռուսաստանում ուսում առածների հետ: Ամեն կողմից կանչում էին, պահանջում էին արտասահմանից եկած երիտասարդներից գործը:

Հասարակութիւնը սպասում էր երեւի նրանցից հրաշքներ տեսնելու, և երբ տեսաւ, որ նրանք էլ հասարակ մահկանացուների պէս հրաշքներ անել չեն կարող, սկսեց նրանց դատապարտել, մեղադրել անգործունէութեան մէջ — դրանք խօսքի մարդիկ են, ասում էր հասարակութիւնը, դրանք գործքում անընդունակ են....

Որչափ որ անարդար և սխալ էր հասարակութեան կարծիքը Լւրօպա ուսում առած երիտասարդների մասին, այնու ամենայնիւ ներքին էր: Ամեն տեղ յետ մնացած հասարակութիւնը, ժողովուրդը նայում է հետեւանքների վրա և այնպէս իր վճիռը դնում, առանց քննելու, հետապնդելու այն ամեն խոչնդոտները, գիտարութիւնները, որոնք հանդիպում են գործող անձին իր գործունէութեան ժամանակ:

Հասարակութեան ի՞նչ փոյթ թէ Լւրօպայից դարձած երիտասարդը դառնալով Կովկաս մրտմի նոր և անձանթ աշխարհ, ինչ փոյթ, որ նա ամեն քայլում

անտանելի գիտարութիւնների է հանդիպում, որոնց շատ անգամ բոլորովին ոչնչացնելը անկարելի է. նա պահանջում է գործը, որովհետեւ այդ աւելի հեշտ է տեսնել և աւելի հեշտ է նրան ըմբռնել: Բայց կարելի չէ ներել Ռուսաստանում ուսեալ երիտասարդների վարմունքը նրանց վերաբերմամբ:

Թէպէտ և այս պարոնները լաւ գիտէին, որ Լւրօպայում ուսում առածները իրանց հետ մրցել չեն կարող, հէնց այն պատճառով, որ զէնքերը հաւասար չեն, հանգամանքները բոլորովին տարբեր են երկու կողմերի համար, որ տեղիս կեանքը, հասարակական գործիւնը հազար ու մէկ դժուարութիւններ է գոյացնում, զնում Լւրօպայից եկած երիտասարդների առաջ, որոնցից իրանք բոլորովին ազատ են, բայց սրանք այս ամենս միւս կողմը դրին, ժողովուրդի տգիտութենից օգուտ քաղելով, ամեն կերպով աշխատեցին Լւրօպական երիտասարդների առնունքը կոտորելու, վարկը գցելու: Ինչնպատակով հարկաւոր է միայն փոքր ինչ մտածել, և իսկոյն կը պարզվի:

Մի երիտասարդութիւն, որ քառասուն տարուց աւելի է Կովկասում գոյութիւն ունի և գնալով բազմանում է, բայց մինչև այսօր բացի երեւելի Լրեցփոխեանցի բառարանից աւելի լաւ ոչինչ չէ արդիւնաբերել, այնպէս որ արտասահմանից եկածները գտան հասարակական կեանքը մեռած և նրա հօրիզոնի վրա մինչև անգամ մի համեստ ժողովրդական օրդանի նշոյլ չէր կար, այդ, այս երիտասարդութիւնը, որ իբրեւ նոր մտքերի, լուսաւորութեան ներկայացնող, բայց իսկապէս պառակտած մտքերի և հնութեան շարունակողն է, աշխատում էր ամեն քայլում արտասահմանից եկածների առջև ամեն կերպ արգելքներ դնել և վերջը յայտնում էր թէ նրանք ոչինչ չեն կարող անել:

Սրանց մասին մենք ասացինք, որ հարկաւոր է մտածել և բանը կը պարզվի, բայց թէ ինչո՞ւ հասարակութիւնը այն, ի՞նչ որ պա-

հանջում էր մի քանի, զեռ նոր, արտասահմանից եկած երիտասարդներից, նոյնը չէ պահանջել և չէ պահանջում Ռուսաստանից եկած երիտասարդներից, մանաւանդ որ սրանց գրութիւնը ամեն կերպ աւելի լաւ է առաջններից, — այդ հարցին ի հարկէ այնպէս հեշտ չէ պատասխանել: Մենք կարծում ենք, որ ժողովուրդը, հասարակութիւնը ինստինկտով իմանում է, որ Լւրօպա ուսումի համար գնացող երիտասարդը իրան դուհում է հասարակութեանը, առանց իր անձնական շահերի համար մրտածելու, իր կողմից հաւատալով հասարակութեանը, առանց նրանից խօսք առնելու պատրաստվում է նրա համար և գալիս է: Տառակոյս չէ կայ, եթէ հասարակութիւնը նրան չի օգնի, իր պարտաւորութիւնը դէպի նրան կը մոռանայ, նա չէ կարող գործել և եթէ գործում է, սաստիկ մեծ գիտարութիւնների է հանդիպում, կարող է և ընկնել:

Ինչ ուզում են թող ասեն, նոր երիտասարդութիւնը չէ վճատել, արգելքներից չէ վախենում, իր սուրբ պարտաւորութիւններին հաւատարիմ կը գործէ լուսաւորութեան, առաջադիմութեան ասպարիզով: Ար մնայ որ հասարակութիւնը դրան ձեռք տայ, — փոխանակ պահանջելու միայն, — կը մնայ որ նա աշխատէ և օգնել:

Իւնիս

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՄԵՐ ՆԱԽԱԳԻՐՆԵՐԻՆ

Առաջին անգամը չէ, որ մենք անդադար տալիս ենք մեր նամակագիրներին պրօգրամներ, որոնց համեմատ նոյա պէտք է գրէին իրանց թղթակցութիւնները: Առաջին անգամը չէ, որ այդ հարցին վերաբերեալ յօդուածներ են տպվել Վշակի մէջ, բայց մեր նամակագիրները, մի քանի բացառութեամբ ի հարկէ մնացել են նոյնը, մանաւանդ նոյն, որոնք նոր են կամեւում թղթակցել և որոնք ուշադրութիւն չեն դարձրել այդ յօդուածների վրա: Միակ նիւթեր, միակ հարցեր, որոնցով զբաղվում են մեր նամակագիրները այդ հոգեւորականներ, ուսումնարաններ, ուսուցիչներ և տեսուչներ են: Միւս բաները, միւս հարցերը նոյա համար գրութիւն չունեն: Մի և նոյն հարցին վերաբերեալ, մի և նոյն հոգեւորականին վերաբերեալ, մի և նոյն անձից

